

gemeente
Haarlemmermeer

raadsvoorstel

Onderwerp Actualisering Beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2024 tot en met 2028

Portefeuillehouders Marjolein Steffens-van de Water, mr. Mariëtte Sedee-Schuitemaker

Steller Maureen van Munster

Collegevergadering 7 november 2023

Raadsvergadering

Raadsvoorstelnummer 10164415

1. Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. het document 'Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR), actualisering beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2024 tot en met 2028' vast te stellen;
2. het extra benodigde onderhoudsbudget te verwerken bij de Voorjaarsrapportage 2024 voor:
 - a. bomen en beplanting: € 150.000 in 2024 en € 125.000 in 2025;
 - b. begraafplaatsen: € 87.000 in 2024;
 - c. verhardingen: € 101.750 in 2024;
 - d. civieltechnische kunstwerken: € 200.000 in 2024;
 - e. straatmeubilair (watertappunten): € 21.000 in 2024;
3. het extra benodigde onderhoudsbudget te betrekken bij de integrale afweging van de Voorjaarsrapportage 2024 voor:
 - a. begraafplaatsen: structureel € 87.000 vanaf 2025;
 - b. verhardingen: structureel € 101.750 vanaf 2025;
 - c. civieltechnische kunstwerken: € 300.000 in 2025 en structureel € 400.000 vanaf 2026;
 - d. straatmeubilair (watertappunten): structureel € 21.000 vanaf 2025;
4. in te stemmen met de voorbereiding en uitvoering van de projecten van de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) (2024), hiervoor een krediet van € 7.377.300 te autoriseren en vrij te geven in 2024 ten behoeve van VOR 2024 en hiertoe vast te stellen de 6e kredietverstrekking van 2024;
5. de kapitaallasten van deze investeringen (in 2025: € 549.000, in 2026: € 540.000 en in 2027: € 532.000) te dekken uit de financiële ruimte VOR (2024), beschikbaar gesteld in de Programmabegroting 2024-2027 en de verdeling van deze kapitaallasten over de jaren 2025, 2026 en 2027 aan te passen bij de Voorjaarsrapportage 2024;
6. een aanvullende kredietaanvraag voor VOR 2024 van € 1.465.700, vanwege onder andere de herplant van bomen na stormschade (€ 750.000), en de extra kapitaallasten hiervan (in 2025: € 102.000, in 2026: € 100.000 en in 2027: € 98.000) integraal af te wegen bij de Voorjaarsrapportage 2024;
7. in te stemmen met de voortzetting van de gebiedsgerichte aanpak (wijkvernieuwing);

8. voor de investeringsbehoefte voor de jaren 2025 tot en met 2028 voor de gebiedsgerichte aanpak een onderzoek te doen naar de haalbaarheid en de benodigde organisatie;
9. de afschrijvingstermijnen voor taludbekleding en vissteigers vast te stellen op 20 respectievelijk 30 jaar.

2. Samenvatting

De looptijd van de beheerplannen voor de Fysieke Leefomgeving 2020-2023 is bijna verstreken. De beheerplannen zijn geactualiseerd op basis van wetgeving (waaronder nieuwe wetgeving zoals de Omgevingswet) en richtlijnen, de ambities uit ons Coalitieakkoord 2022-2026 Toekomstbestendig groeien, de uitbreiding van ons areaal en actuele onderwerpen zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit, CO₂-reductie en de energietransitie. De resultaten van de actualisering van de beheerplannen is opgenomen in het 'Integraal Beheer Openbare Ruimte, actualisering beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2024 tot en met 2028' (IBOR). Uit de actualisatie blijkt dat de staat van de openbare ruimte over het algemeen voldoende is, maar dat vanaf 2024 als gevolg van de leeftijd van het areaal, een intensivering van het gebruik en het inspelen op klimaatverandering extra onderhoudsbudgetten nodig zijn voor onder andere verhardingen, bomen en beplanting, civieltechnische kunstwerken en begraafplaatsen om de veiligheid en de kwaliteit ook in de toekomst te kunnen waarborgen. Wij gaan zo efficiënt mogelijk om met de beschikbare middelen, maar lopen er nu tegenaan dat we met de huidige onderhoudsbudgetten bijna op de ondergrens zitten van wat nodig is om de openbare ruimte veilig te houden voor iedereen. Wij vragen de extra benodigde onderhoudsbudgetten voor 2024 voor begraafplaatsen, verhardingen, civieltechnische kunstwerken en watertappunten aan. Voor bomen en beplanting vragen wij de extra benodigde onderhoudsbudgetten voor 2024 en 2025 aan. Voor de structureel benodigde extra onderhoudsbudgetten (vanaf 2025) doen wij een voorstel bij de integrale afweging van de Voorjaarsrapportage 2024.

Daarnaast hebben wij in de (nabije) toekomst als gevolg van pieken in de groei van onze gemeente een hoge vervangingsopgave. Dit valt samen met de opgave om de openbare ruimte conform het landelijke Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) in 2050 zoveel mogelijk klimaatadaptief te hebben ingericht, in combinatie met de weerslag die de energietransitie zal hebben op de openbare ruimte.

Wij hebben onderzocht hoe wij aan deze opgaven kunnen voldoen. Hiervoor willen wij een gebiedsgerichte aanpak verder uitwerken die leidt tot wijkvernieuwingen. Hierbij wordt voor de complete openbare ruimte in een gebied bepaald wat er moet worden opgeknapt. Deze aanpak geeft ons ook de mogelijkheid om in de toekomst te kijken, verder vooruit te plannen en onze middelen efficiënter in te zetten.

Wij hebben op basis van kwaliteit en leeftijd een doorkijk gemaakt van de investeringsbehoefte voor de periode 2024-2028. Gezien de omvang van deze investeringsopgave beseffen wij dat wij met onze huidige organisatie de toekomstige vervangingsopgave niet zullen kunnen uitvoeren. Wij vragen de benodigde investeringskredieten voor het jaar 2024 aan. Om te komen tot een realistische investeringsplanning voor de jaren daarna onderzoeken wij in 2024 de haalbaarheid van deze planning, welke ontwikkeling onze organisatie hiervoor nodig heeft en eventuele subsidiemogelijkheden van de investeringen. De resultaten van dit onderzoek leggen wij in het vierde kwartaal van 2024 voor aan de raad, waarbij wij gelijktijdig een koers voorstellen voor het vervolg van de gebiedsgerichte aanpak.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

Onze ambitie voor de fysieke leefomgeving is een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte. Dit betekent in de eerste plaats dat wij de kwaliteit van de fysieke leefomgeving op duurzame wijze in stand houden binnen de kaders van de wettelijke bepalingen om de veiligheid en de volksgezondheid te waarborgen. Daarnaast vinden wij een goed toegankelijke,

groene en aantrekkelijke leefomgeving belangrijk, met een goede kwaliteit, die tegemoetkomt aan maatschappelijke behoeften zoals leefbaarheid, mobiliteit, recreatie, ontmoeten en een gezonde levensstijl. Wij hebben de ambitie de leefomgeving verder te vergroenen.

Een aantal ontwikkelingen is van invloed op ons beheer en op onze vervangingsopgave:

- door klimaatverandering wisselen extreme regenbuien, opwarming en langdurige droogte elkaar af. Vooral in verstedelijkte gebieden heeft dat grote gevolgen, namelijk wateroverlast en hittestress. Wij worden genoodzaakt onze leefomgeving aan te passen aan deze veranderende klimaatomstandigheden door een klimaatadaptieve inrichting. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen hebben zich verbonden aan het landelijke DPRA. Dit plan heeft als uitgangspunt dat Nederland in 2050 klimaatadaptief is ingericht en inmiddels hebben wij maatregelen voor klimaatadaptie opgenomen in ons Klimaatadaptatiebeleid (2022.0000040).
- de biodiversiteit, de mate van verscheidenheid aan levensvormen, staat over de hele wereld onder druk. Biodiversiteit zorgt voor schone lucht, fris water, een goede kwaliteit van de bodem en de bestuiving van gewassen (voedselvoorziening). Ook het groen in de openbare ruimte kan hieraan bijdragen door natuurvriendelijk beheer (gevarieerd maaien en verschillende planten- en boomsoorten toepassen) zoals omschreven in de Natuurvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0000462);
- landelijk is het doel dat de energievoorziening in 2050 bijna helemaal duurzaam en CO₂-neutraal is. Dit betekent dat nutsbedrijven, zoals Liander, de komende jaren hun netwerken gaan uitbreiden en dat er waarschijnlijk warmtenetten worden aangelegd. Dit heeft gevolgen voor de openbare ruimte en waar wij deze werkzaamheden inpassen in onze vervangingsplanning. Maar ook willen wij ons beheer van de openbare ruimte zo energiezuinig uitvoeren en de CO₂-uitstoot zoveel mogelijk beperken. Hiervoor willen wij voldoen aan het landelijke Energieakkoord 2013 door in 2030 voor de openbare verlichting (OVL) 50% minder energie te verbruiken ten opzichte 2013 en de CO₂-uitstoot te verminderen. Ons doel is in 2026 de bestaande openbare verlichting grotendeels vervangen te hebben door (dimbare) ledverlichting;
- wij merken een intensivering van het gebruik van de openbare ruimte, door de stijging van het inwoneraantal en de verdichting binnen de bestaande bebouwing. Dit heeft gevolgen voor het onderhoud en voor onze vervangingsopgave. Door de woningbouwopgave die wij hebben de komende periode (20.000 nieuwe woningen in 2040) zal dit gebruik verder toenemen;
- als gevolg van pieken in de aanleg van onze gemeente in het verleden zijn veel onderdelen van de openbare ruimte gelijktijdig aan groot onderhoud of vervanging toe. Dit blijkt eveneens uit het 'Programma Riolering en Stedelijk Water 2024-2028 gemeente Haarlemmermeer' (PRSW) (8414039).

Hoe wij de openbare ruimte onderhouden is opgenomen in de beheerplannen voor de Fysieke Leefomgeving 2020-2023 (2020.0000724). De looptijd van deze plannen verstrijkt eind 2023. Voor de periode vanaf 2024 zijn nieuwe plannen nodig, waarin tevens rekening wordt gehouden met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vanaf 1 januari 2024 en waarin de fysieke leefomgeving meer toekomstbestendig wordt in verband met ontwikkelingen zoals het veranderende klimaat, een toenemend gebruik, de energietransitie, CO₂-reductie en het onder druk staan van de biodiversiteit. De beheerplannen zijn geactualiseerd en de resultaten hiervan zijn opgenomen in het 'Integraal Beheer Openbare Ruimte, actualisering beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2024 tot en met 2028' (IBOR). Samen met het PRSW bieden wij de raad een integraal inzicht in de actuele stand van zaken van de fysieke leefomgeving. Deze plannen omvatten de meeste onderdelen van de fysieke leefomgeving, zowel ondergronds als bovengronds, met uitzondering van de bodem waarvoor apart bodembeleid is vastgesteld. In het IBOR hebben wij opgenomen hoe we onze ambities willen realiseren. In bijlage 1 zijn de belangrijkste doelen voor de specifieke vakgebieden vermeld. Wettelijke voorschriften

(waaronder nieuwe wetgeving zoals de Omgevingswet) en richtlijnen, onze ambities uit de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0003036), ons Coalitieakkoord 2022-2026 Toekomstbestendig groeien, gemeentelijk beleid voor de fysieke leefomgeving en actuele onderwerpen zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit, CO₂-reductie en de energietransitie zijn hiervoor de basis.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Actualisering beheerplannen

De bestaande beheerplannen voor de Fysieke Leefomgeving zijn: bomen en beplanting, verhardingen, civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties (VRI's), watergangen, speelvoorzieningen, sportvelden en recreatiegebieden. De resultaten van de actualisatie van deze plannen (behalve watergangen) zijn samengevat in het document IBOR (bijlage 4). Het IBOR is aangevuld met gegevens over straatmeubilair, bebording, parkeerautomaten en begraafplaatsen. Watergangen is een onderdeel geworden van het PRSW. Daarnaast hebben wij toegezegd bij de geactualiseerde beheerplannen een bomenmonitor te voegen, waarin diverse kengetallen over het beheer en onderhoud van bomen zijn opgenomen, zoals aantallen, herplant en ziektes (bijlage 5).

Resultaten actualisatie

Huidige kwaliteit

De technische kwaliteit van onze kapitaalgoederen in de fysieke leefomgeving wordt bepaald aan de hand van technische inspecties en de leeftijd van het areaal. In onderstaande figuur is het meest actuele beeld van de technische kwaliteit weergegeven.

Bomen en beplanting	Recreatiegebieden	Sportvelden
Speelvoorzieningen	Begraafplaatsen	Verhardingen
Kunstwerken	Openbare Verlichting	VRI's
Bebording	Straatmeubilair	Parkeerautomaten

De kleur groen staat voor een goede kwaliteit. Oranje betekent dat de kwaliteit over het algemeen redelijk tot goed is, maar dat de kwaliteit in de toekomst zonder maatregelen wel onder druk kan komen te staan.

Ten opzichte van de vorige plannen (2020-2023) blijkt dat de technische kwaliteit over het algemeen voldoende is. Rood (de kwaliteit van het areaal is voor een belangrijk deel onvoldoende) komt in het overzicht niet meer voor, waar dit bij de vorige beheerplannen nog gold voor verhardingen. De kwaliteit van verhardingen is sindsdien verbeterd door onder andere het instellen van een Voorziening achterstallig onderhoud verhardingen. Deze voorziening ter hoogte van € 5,58 miljoen is op grond van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bij de Jaarstukken 2019 verplicht ingesteld. Het doel van de voorziening was het achterstallig onderhoud, dat een relatie met veiligheid en kapitaalvernietiging had, in de periode 2020 tot en met 2023 in te lopen. Inmiddels zijn de werkzaamheden, die vanuit de voorziening moesten worden uitgevoerd, afgerond, maar dit betekent niet dat al het achterstallig onderhoud hiermee is ingelopen.

Wat is er nodig?

Uit de beheerplannen blijkt dat de kwaliteit van de openbare ruimte weliswaar voldoende is, maar om deze ook in de toekomst in stand te houden en de veiligheid te waarborgen, zijn voor verschillende onderdelen in de openbare ruimte extra maatregelen nodig. Wij gaan zo efficiënt

mogelijk om met de beschikbare middelen, maar lopen er nu tegenaan dat we met de huidige onderhoudsbudgetten bijna op de ondergrens zitten van wat nodig is om de openbare ruimte veilig te houden voor iedereen. Daarom is bijvoorbeeld in sommige gevallen (incidenteel of structureel) extra onderhoudsbudget nodig.

Naast extra onderhoudskosten hebben wij in de (nabije) toekomst een hoge vervangingsopgave voor een aantal onderdelen. Haarlemmermeer heeft vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw perioden gekend van snelle groei en veel wijken zijn gelijktijdig aangelegd. Door pieken in de aanleg bereiken bijvoorbeeld de verhardingen en de riolering het einde van de levensduur of hebben groot onderhoud nodig. Deze hoge vervangingsopgave valt samen met de opgave om de openbare ruimte klimaatadaptief in te richten. Ook zal de energietransitie gevolgen hebben voor de openbare ruimte, omdat de verhardingen open moeten.

De vakgebieden waarvoor extra maatregelen nodig zijn, betreffen verhardingen, bomen en beplanting, begraafplaatsen, speelvoorzieningen, civieltechnische kunstwerken, parkeerautomaten en straatmeubilair. In de volgende paragrafen worden deze toegelicht.

Verhardingen

Uit de meest recente inspectiegegevens van 2022 blijkt dat het totale percentage verhardingen dat van onvoldoende kwaliteit is, gedaald is van 23% in 2020 naar 16% in 2022. Op het moment van de laatste inspectie was de uitvoering van de werkzaamheden uit de voorziening achterstallig onderhoud verhardingen nog in volle gang. De kwaliteit van verhardingen is weliswaar verbeterd, maar met name de kwaliteit van open verhardingen (stoepen en straten) blijft, ook na voltooiing van de werkzaamheden uit de voorziening, nog achter. Om te zorgen dat de kwaliteit van de verhardingen de komende jaren verder toeneemt, is structureel extra budget nodig voor klein en groot onderhoud (€ 101.750). Zonder dit extra budget zal de kwaliteit van de verhardingen weer afnemen en zal meer achterstallig onderhoud ontstaan. In de toekomst (na 2025) is meer budget nodig voor de vervanging van verhardingen in verband met de leeftijd/aanlegperiode van het areaal. Deze kredieten vragen we aan vanuit de VOR.

Bomen en beplanting

Uit boomveiligheidscontroles is in 2023 gebleken dat veel bomen achterstallig snoeionderhoud hadden. Deze achterstand kunnen wij niet inlopen vanuit het bestaande onderhoudsbudget, maar vanwege de gezondheid van de boom en om overlast voor inwoners te voorkomen is dit snoeionderhoud wel noodzakelijk. De hevige storm in juli 2023 heeft geen invloed gehad op deze achterstand, in de zin dat geen takken die gesnoeid hadden moeten worden, zijn afgebroken. Wij willen de achterstand in 2024 en 2025 inhalen, waarvoor incidenteel extra budget nodig is (2024: € 150.000 en 2025: € 125.000).

Begraafplaatsen

Voor het onderhoud van de begraafplaatsen is structureel extra onderhoudsbudget (€ 87.000) nodig vanwege de volgende factoren:

- vanwege het veranderende klimaat en langere periodes van droogte hebben bomen en beplanting extra water nodig. Met name begraafplaats de Meerterpen is hoger gelegen, waardoor de grond sneller uitdroogt. Om de bomen en beplanting in goede conditie te houden, hoge vervangingskosten zoveel mogelijk te voorkomen en de begraafplaatsen een positieve aanblik te geven voor nabestaanden is extra budget nodig.
- voor het bovengronds ruimen van algemene graven (alleen grafstenen weghalen) per vak op de begraafplaatsen en daarnaast voor het egaliseren van grafvelden op begraafplaats de Wilgenhof (die op termijn wordt gesloten) na het ruimen van graven, is extra onderhoudsbudget nodig. Ook dit is nodig om de aanblik van de begraafplaatsen voor nabestaanden te verbeteren.

Binnen het onderhoudsbudget, dat grotendeels is opgenomen in een vast contract, waardoor het minder makkelijk te beïnvloeden is, is geen financiële ruimte voor deze extra maatregelen.

Civieltechnische kunstwerken

De civieltechnische kunstwerken zijn op dit moment in redelijk goede staat. Onder de civieltechnische kunstwerken vallen onder andere 494 bruggen en tunnels. De leeftijd van deze objecten neemt toe en zij worden daarbij intensiever gebruikt. Er is daardoor in toenemende mate alleen al meer herstelonderhoud nodig om de civieltechnische kunstwerken veilig en bruikbaar te houden. Daarnaast is de wijze van contractbeheersing intensiever en complexer geworden, wat meer kosten met zich meebrengt. Om de civieltechnische kunstwerken de komende jaren veilig te houden is structureel meer onderhoudsbudget nodig. Voor het herstelonderhoud is bekeken welke onderhoudswerkzaamheden essentieel zijn om de veiligheid te waarborgen. Daarnaast hebben wij gekeken hoe wij de kosten kunnen verspreiden over meerdere jaren. Hierdoor is een verhoging benodigd van het onderhoudsbudget van € 200.000 in 2024, € 300.000 in 2025 en structureel € 400.000 vanaf 2026.

Straatmeubilair

De afgelopen jaren zijn er verschillende watertappunten aangelegd. Deze zijn onder andere aangebracht vanuit het programma JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) als toonbeeld van een gezonde leefomgeving. Bijvoorbeeld bij herinrichtingen van schoolpleinen en van het Dorpsplein in Zwanenburg. Het aantal watertappunten neemt hierdoor verder toe, maar bij de realisatie hiervan zijn vanwege het lage bedrag per locatie geen onderhoudsmiddelen beschikbaar gesteld. De kosten zijn inmiddels structureel € 21.000. Binnen het beschikbare budget voor straatmeubilair is hiervoor geen ruimte meer, zonder dat dit ten koste gaat van het onderhoud van andere objecten. Voor het beheer en onderhoud wordt opdracht verleend aan PWN.

Speelvoorzieningen

Er is een piek aan vervangingen vanwege de hoge leeftijd van het areaal speelvoorzieningen. Dit betreft toestellen die nu al ouder zijn dan de theoretische levensduur. Om de veiligheid te waarborgen zijn hoge investeringsbudgetten nodig. Deze budgetten vragen wij jaarlijks aan via de Vernieuwing Openbare Ruimte, waarvoor kapitaallasten in de begroting zijn of worden opgenomen.

Parkeerautomaten

De parkeerautomaten moeten vanwege de technische staat in 2025 en 2026 worden vervangen om te voorkomen dat de beschikbaarheid van de apparaten vermindert. Wij bepalen in 2024 de vervangingsstrategie en dan maken wij onder andere een keuze tussen koop of lease. Tevens leggen wij hierbij een koppeling met de resultaten van het parkeeronderzoek Stadscentrum Hoofddorp.

Extra benodigde onderhoudsbudgetten

In tabel 1 zijn de extra benodigde kosten voor het beheer en onderhoud opgenomen.

Tabel 1 Extra benodigde onderhoudskosten		
Onderdeel	Tijdperiode	Bedrag
Bomen en beplanting	2024	€ 150.000
	2025	€ 125.000
Verhardingen	structureel vanaf 2024	€ 101.750
Begraafplaatsen	Structureel vanaf 2024	€ 87.000
Civieltechnische kunstwerken	2024	€ 200.000
	2025	€ 300.000
	structureel vanaf 2026	€ 400.000
Straatmeubilair (watertappunten)	structureel vanaf 2024	€ 21.000

In bijlage 2 is een compleet overzicht opgenomen van de kosten van het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte.

Wij vragen de extra benodigde onderhoudsbudgetten voor 2024 voor begraafplaatsen, verhardingen, civieltechnische kunstwerken en watertappunten aan. Voor bomen en beplanting vragen wij de extra benodigde onderhoudsbudgetten voor 2024 en 2025 aan. Voor de structureel benodigde extra onderhoudsbudgetten (vanaf 2025) doen wij een voorstel bij de integrale afweging van de Voorjaarsrapportage 2024.

Meerjarenbeeld investeringen

Wij hebben voor de komende vijf jaar een doorkijk gemaakt van de verwachte benodigde investeringsbudgetten voor vervanging. Deze is opgenomen in tabel 2. Dit beeld is gebaseerd op onze huidige inzichten en is, met uitzondering van 2024, nog een ruwe raming. De planning en de hiermee gepaard gaande investeringsbudgetten zijn nog afhankelijk van veel factoren, waardoor het benodigde investeringsbudget kan afwijken. In bijlage 2 is een gespecificeerd overzicht van de investeringsbehoefte opgenomen.

Tabel 2					
Investeringsbehoefte 2024-2028	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal	€ 8.842.965	€ 31.093.645	€ 28.331.523	€ 19.747.039	€ 18.278.077
Materieel recreatiegebieden	€ 130.000	€ 77.500	€ 85.000	€ 245.000	€ 175.000

Dit zijn nieuwe investeringsbudgetten, die bovenop de reeds toegekende kredieten komen. Om een compleet beeld te krijgen zijn de reeds beschikbare kredieten in tabel 3 opgenomen. Dit zijn kredieten die al beschikbaar zijn gesteld in voorgaande jaren vanuit onder andere de VOR en het GRP.

Tabel 3					
Al geautoriseerde kredieten 2024-2028	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal al beschikbare kredieten uit voorgaande jaren	€ 24.143.600	€ 30.673.200	€ 31.193.400	€ 20.061.500	€ 14.754.600

De investeringsbehoefte voor de periode 2024-2028 uit de beheerplannen komt voort uit de kwaliteit en de levensduur van het areaal. Dat is voor een deel niet altijd direct te koppelen aan concrete werken of projecten. In de investeringsbehoefte 2024-2028 zijn de geplande wijkvernieuwingen deels meegenomen. In deze periode is gepland om de volgende wijkvernieuwingen voor te bereiden of uit te voeren: Spaarndam, Zwanenburg (meerdere

wijken), Badhoevedorp (centrum), Rijsenhout en Hoofddorp West. Doordat de voorbereidingen van deze wijkvernieuwingen nog niet zijn gestart, is de omvang onvoldoende helder om tot betrouwbare ramingen te kunnen komen die als concrete investeringsbehoefte hier vermeld kunnen worden. De investeringsbedragen zijn voor 2025 tot en met 2028 daarom nog slechts te zien als een indicatie van wat er nodig is om de kwaliteit van de openbare ruimte te waarborgen.

Gezien de omvang van deze investeringsopgave en de omvang van de al beschikbare kredieten uit voorgaande jaren beseffen wij dat wij met onze huidige organisatie de toekomstige vervangingsopgave niet zullen kunnen uitvoeren. De opgave is groter dan wat wij de afgelopen jaren hebben kunnen realiseren. Daarom onderzoeken wij de haalbaarheid van de benodigde investeringen en wat daarvoor nodig is om deze uit te voeren en vragen wij nu uitsluitend het krediet voor de VOR 2024 (€ 8.842.965) aan.

Het krediet voor het benodigd materieel voor het onderhoud van sportvelden en recreatiegebieden is voor 2024 bij de Voorjaarsrapportage 2023 opgenomen in het investeringsplan. Door de inzet van eigen materieel en ingehuurd en extern personeel en door de onderhoudswerkzaamheden van sportvelden en recreatiegebieden gecombineerd uit te voeren is het mogelijk om met het beschikbare budget de kwaliteit te waarborgen. Aanschaf van nieuw materieel voor het onderhoud valt niet binnen de door de raad vastgestelde uitgangspunten voor de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) en is daarom niet meegenomen in de kredieten voor de VOR. Voor de dekking van de benodigde investeringsbudgetten in de jaren 2025 tot en met 2028 doen wij een voorstel bij de Voorjaarsrapportage 2024.

Gebiedsgerichte aanpak

De hoge vervangingsopgave in de fysieke leefomgeving en de maatregelen om deze klimaatadaptief in te richten vergen een andere aanpak. Op dit moment vinden vervangingsinvesteringen plaats uit de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) en deze zijn vooral gericht op de technische staat van onze afzonderlijke kapitaalgoederen, gecombineerd met wensen van gebruikers. Wij werken zoveel mogelijk integraal. Jaarlijks kunnen wij met de huidige gemeentelijke organisatie circa € 25 miljoen investeren in vervangingen in de openbare ruimte.

Deze aanpak volstaat niet meer om aan onze veranderende opgaven voor de openbare ruimte te kunnen voldoen. Wij werken een gebiedsgerichte aanpak uit die leidt tot wijkvernieuwing. Hierbij wordt voor de complete openbare ruimte in een gebied bepaald wat moet worden opgeknapt. Participatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners is hier een onderdeel van. Ons doel is om door deze aanpak de openbare ruimte toekomstbestendig te laten zijn en onze gemeente in 2050 zoveel mogelijk klimaatadaptief te hebben ingericht. Bij maatregelen voor klimaatadaptatie is ook een zekere omvang nodig, omdat het watersysteem als geheel in beschouwing wordt genomen. Deze aanpak geeft ons ook de mogelijkheid om in de toekomst te kijken, verder vooruit te plannen en onze middelen efficiënter in te zetten. Efficiency hierin betekent kostenbesparing en daarnaast hebben inwoners door een gecombineerde aanpak minder overlast omdat de straat niet meerdere malen open moet voor vervangingen.

Het project Welgelegen in Nieuw-Vennep is het eerste omvangrijke project waarin wij ervaring opdoen met deze werkwijze. Waar mogelijk worden maatregelen voor de energietransitie ingepast. De eerstvolgende projecten zullen naar verwachting vanaf 2026 in uitvoering gaan. Naast de gebruikelijke VOR-budgetten vragen wij tegelijkertijd ook de projectmatige budgetten aan voor wijkvernieuwing. Het aandeel van investeringen in wijkvernieuwing zal toenemen en het aandeel reguliere vervangingsinvesteringen zal afnemen. Deze werkwijze geeft tevens tijd om de organisatie op orde te brengen voor de gebiedsgerichte aanpak vanaf 2026.

Voor de programmering betekent dit dat we eerst kijken of een benodigde vervanging binnen de gebiedsgerichte aanpak kan vallen. Dit kan inhouden dat wij soms vervanging van onderdelen die nog (net) niet aan het einde van de levensduur zijn naar voren halen, zodat deze mee kunnen liften met een vernieuwingsproject. Ook kan dit betekenen dat wij waar mogelijk de levensduur van een onderdeel oprekken met extra onderhoud. Dit laatste kan extra onderhoudskosten tot gevolg hebben, maar de omvang hiervan is nu nog niet te bepalen.

Onderzoek haalbaarheid investeringen en benodigde organisatie

Dergelijke complexe en omvangrijke projecten kennen een lange voorbereidingstijd en vergen veel afstemming, communicatie en een intensieve interne samenwerking. Om deze projecten op een goede manier voor te bereiden en tot uitvoering te brengen, zullen binnen onze gemeentelijke organisatie veranderingen en verbeteringen moeten plaatsvinden. Dat betekent dat ook onze organisatie zich moet aanpassen aan de opgave, waarbij er moet worden gekeken naar de wijze van samenwerking en organiseren.

Om te komen tot een realistische investeringsplanning voor de jaren vanaf 2025 onderzoeken wij in het vierde kwartaal van 2024 de haalbaarheid van de investeringsbehoefte 2025-2028, alsmede welke ontwikkeling onze organisatie nodig heeft, de mogelijkheid om de werkzaamheden op de markt te zetten en eventuele subsidiemogelijkheden. De resultaten van dit onderzoek leggen wij in 2024 voor aan de raad, waarbij wij gelijktijdig een koers voorstellen voor het vervolg van de gebiedsgerichte aanpak.

3.3 Wat mag het kosten?

De kosten voor de uitvoering van dit voorstel in 2024 worden als volgt geraamd en gespecificeerd. Niet met al deze kosten is rekening gehouden in de Programmabegroting 2024-2027. Voor de dekking van de kosten die nog niet in de Programmabegroting zijn opgenomen wordt een voorstel gedaan bij de integrale afweging in de Voorjaarsrapportage 2024. De uitvoering van dit voorstel kan op deze onderdelen pas starten nadat de raad de Voorjaarsrapportage 2024 heeft vastgesteld en de extra budgetten geautoriseerd heeft.

Extra kosten onderhoud

In tabel 4 zijn de extra benodigde kosten voor het beheer en onderhoud in 2024 opgenomen. Voor bomen en beplanting zijn de benodigde kosten in 2024 en 2025 opgenomen.

Tabel 4, extra benodigde onderhoudskosten		
Onderdeel	Tijdperiode	Bedrag
Bomen en beplanting	2024	€ 150.000
	2025	€ 125.000
Verhardingen	2024	€ 101.750
Begraafplaatsen	2024	€ 87.000
Civieltechnische kunstwerken	2024	€ 200.000
Straatmeubilair (watertappunten)	2024	€ 21.000

Met deze kosten is nog geen rekening gehouden in de Programmabegroting 2024-2027.

Kredietaanvragen

Autorisatie krediet Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) 2024

De investeringsbudgetten voor vervangingen zijn opgenomen in de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR), waarvoor wij jaarlijks een kredietaanvraag bij de raad doen. Met dit voorstel vragen wij krediet aan voor de projecten vanuit de VOR die in 2024 starten. Dit zijn onderdelen

in de openbare ruimte die aan het einde van de levensduur zijn. De totale kredietaanvraag bedraagt € 8.843.000. Deze kosten worden zijn in tabel 4 verdeeld over de verschillende onderdelen in de openbare ruimte. In bijlage 3 is een specificatie per onderdeel opgenomen (bedragen afgerond).

Tabel 4 kredietaanvraag VOR 2024	
Onderdeel	Investering
Verhardingen	€ 1.168.100
Civiltechnische kunstwerken	€ 592.000
Openbare Verlichting	€ 1.749.000
Verkeersregelinstallaties (VRI's)	€ 1.022.000
Bomen en beplanting	€ 1.950.000
Recreatiegebieden	€ 107.400
Watergangen	€ 250.000
Sportvelden (inclusief btw)	€ 495.400
Speelvoorzieningen (inclusief recreatiegebieden)	€ 1.388.100
Begraafplaatsen (inclusief btw)	€ 121.000
Totale investeringen	€ 8.843.000
Sportvelden SPUK bijdrage	€ - 86.700

Bij de Programmabegroting 2024-2027 hebben wij om te sturen op het totale investeringsvolume een voorstel gedaan de kapitaallasten die zijn gereserveerd voor de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) 2024 te halveren, vanwege het al door de raad beschikbaar gestelde krediet van € 11.145.100 voor het project Wijkvernieuwing Welgelegen (2023.7766363). Dit betekent dat er voor de VOR 2024 in de begroting rekening is gehouden met een krediet van € 7.377.300, evenredig verdeeld over de jaren 2024, 2025 en 2026. Met een rekenrente van 2% bedragen de kapitaallasten van dit krediet in 2025: € 549.000, in 2026: € 540.000 en in 2027: € 532.000. Deze kapitaallasten worden gedekt uit de financiële ruimte VOR (2024), beschikbaar gesteld in de Programmabegroting 2024-2027. Omdat het vooral gaat om voorbereidingskredieten en kredieten voor werkzaamheden die in één jaar tijd uit te voeren zijn, ramen wij de kapitaallasten volledig vanaf 2025 (en niet verdeeld over drie jaar). De verdeling van de kapitaallasten in de begroting passen wij bij de Voorjaarsrapportage 2024 aan.

Voor VOR 2024 is een aanvullende kredietaanvraag nodig van € 1.465.700 (afgerond) omdat niet kon worden voorzien dat wij extra bomen moeten planten vanwege een zware storm in juli 2023 (€ 750.000). Daarnaast is een krediet van € 250.000 voor de vervanging van watergangen opgenomen, waarvan de kapitaallasten na uitvoering worden verrekend met de Voorziening tariefsegalisatie rioolheffing. Het resterende deel heeft betrekking op hogere inflatie ten opzichte van de oorspronkelijke ramingen. Met een rekenrente van 3,25% bedragen de kapitaallasten van het aanvullende krediet voor VOR 2024 in 2025: € 102.000, in 2026: € 100.000 en in 2027: € 98.000. De extra kapitaallasten van deze aanvullende kredietaanvraag wegen wij integraal af bij de Voorjaarsrapportage 2024.

In de berekening van de kosten is er rekening mee gehouden dat de inkoop-btw compensabel is, met uitzondering van de investeringen in begraafplaatsen en sportvelden. Bij sportvelden wordt gebruik gemaakt van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport (SPUK) waarmee btw kan worden teruggevraagd. Om de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen te stimuleren, maken wij gebruik van de SPUK. We gaan er daarom vanuit dat de betaalde btw op investeringen in sportvelden (€ 86.700) geen kostprijsverhogend effect heeft. De Regeling SPUK kent op landelijk niveau een

maximum. Bij overschrijding wordt het beschikbare budget naar rato verdeeld, er bestaat daardoor een risico dat wij niet alle btw volledig terugkrijgen.

Afschrijvingstermijnen

In de Notitie Activabeleid gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0054155) zijn voor taludbekleding en vissteigers nog geen afschrijvingstermijnen bepaald. Wij stellen voor deze vast te stellen op 20 respectievelijk 30 jaar.

Wat zijn de (financiële) risico's?

Bij de uitvoering van dit voorstel moet rekening worden gehouden met de volgende significante risico's:

- met name als gevolg van de stijgende energie-, loon- en materiaalprijzen is een risico dat de kosten van projecten hoger uitvallen;
- door de huidige krapte op de arbeidsmarkt is het risico dat wij als gevolg van capaciteitsgebrek projecten moeten doorschuiven. Dat geldt niet alleen voor onze interne capaciteit. Wij vernemen dat aannemers in sommige gevallen niet inschrijven op aanbestedingen omdat zij onvoldoende capaciteit hebben. Ook blijken aannemers terughoudend te zijn bij aanbestedingen met eisen op het gebied van duurzaamheid, waardoor wij bepaalde werkzaamheden moeilijk op de markt kunnen zetten;
- een andere vertragende factor kunnen werkzaamheden van de nutsbedrijven zijn. Zij voeren hun werkzaamheden vaak vooruitlopend op onze werkzaamheden uit. Omdat zij eveneens capaciteitsproblemen ondervinden, kunnen onze projecten vertragen;
- daarnaast kan de aanwezigheid van oneigenlijk gebruik van gemeenteground bij projecten ook voor vertraging zorgen, ondanks dat wij alert zijn op de aanpak hiervan. Om de kans van het voordoen of het gevolg van dit risico te beperken proberen wij een realistische investeringsplanning te hanteren en vragen wij voor complexe projecten eerst een voorbereidingskrediet aan. Het uitvoeringskrediet vragen wij pas aan wanneer de uitvoeringsmaatregelen voldoende zijn uitgewerkt;
- een risico als wij projecten niet voldoende kunnen uitvoeren is dat de kwaliteit van de openbare ruimte achteruit gaat.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het IBOR en het beschikbaar stellen van kredieten en onderhoudsbudgetten. De uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte valt onder de verantwoordelijkheid van het college. De portefeuillehouder Fysieke Leefomgeving is binnen het college het eerste aanspreekpunt.

3.5 Welke overige relevante informatie is beschikbaar?

Participatie en communicatie

Het onderhoud van de openbare ruimte heeft invloed op de leef-, woon- en werkomgeving van inwoners en ondernemers. Samen met gebruikers van de fysieke leefomgeving zoeken wij zo veel mogelijk naar creatieve en duurzame ideeën om de leefomgeving te blijven verbeteren door deze partijen via participatie te betrekken bij werkzaamheden in de woon-, werk- en leefomgeving. De vorm van participatie bij onderhoud en vervanging is maatwerk en is afhankelijk van aard, omvang en complexiteit van de werkzaamheden.

De dorps- en wijkraden denken mee over de uitvoering van de geplande projecten. Twee keer per jaar nemen wij met de betrokken dorps- en wijkraden de integrale planning van werkzaamheden per gebied door, waarvan de projecten uit de VOR een onderdeel zijn. Bij de uitvoering van projecten wordt voor de afzonderlijke projecten een informatie- en communicatietraject gevolgd, bijvoorbeeld via het versturen van informatiebrieven en/of berichten in de Informeer. Betrokken inwoners informeren wij of zij denken mee bij de

vervanging, zoals bij het vervangen van bomen en beplanting, waar inwoners meedenken over de soortkeuze.

Daarnaast is het belangrijk dat inwoners op de hoogte zijn van wat er in hun omgeving gebeurt. Inwoners kunnen wij bereiken via onze website, InforMeer (online), social media kanalen en brieven. Wij bekijken per onderwerp welk(e) middel(en) geschikt is (zijn). Wij zorgen ervoor dat inwoners op logische en heldere wijze worden geïnformeerd.

3.6 Wanneer en hoe zal de raad/het college over de voortgang worden geïnformeerd?

In het vierde kwartaal van 2024 leggen wij de raad een voorstel voor over de voortgang van de gebiedsgerichte aanpak (wijkvernieuwing).

De raad wordt over de voortgang van investeringen geïnformeerd in het Meerjarenperspectief Investerings (MPI).

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de wnd. secretaris,

drs. Rob van Daal

de burgemeester,

Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bijlage(n):

- Bijlage 1, Belangrijkste doelen voor het beheer van de openbare ruimte
- Bijlage 2, Overzicht kosten onderhoud en investeringen
- Bijlage 3, Specificatie kredietaanvraag Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) 2024
- Bijlage 4, Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR), actualisering beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2024 tot en met 2028
- Bijlage 5, Bomenmonitor 2023